

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računata se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Nemiri v Čabru.

Poročali smo zadnjič, da je jedna kompanija našega polka št. 17 (baron Kuhn) konsignirana, da na povelje takoj odrine v Čabar, kjer so se pojavili nemiri. Vest ta prešla je v vse dunajske liste, a židovski modrijani na Dunaji zmajevali so z glavo in dvomili o vrjetnosti našega poročila, češ, v Zagrebu nij o tem nič znanega.

Da se opravičimo pred našimi čitatelji, navesti hočemo v naslednjem uzroke in zadržaj nemirov v Čabru na Hrvatskem, kakor smo je prijeli iz prijazne hrvatske roke:

„Dne 2. junija t. l. pričelo se je izvrševanje razzodbe, izrečene po kralj. stolu sedmorice v Zagrebu, v „segregacionalnej“ pravdi graščakinje Franje pl. Ghycy proti bivšim podanikom.

Narod pa se je upiral izvršenju te razzodbe. Dogodjaji se po privatnih vestéh razvijajo takole: Dne 2. junija t. l., ko je narod videl, da nova segregacionalna (ločilna) meja, odvzame velik del „gmajne“, katero so do zdaj uživali, da tedaj vsled te razzodbe ničesar ne pridobi, ampak da mora deloma tudi to odpustiti, kar je do zdaj užival, nij hotel dati težakov, da bi izsekali (skozi gozd menda) mejo. Vsled tega pasivnega upora ostalo je delovanje komisije za ta dan brezuspešno.

Drugi dan naročilo je vlastelinstvo težake iz Kranjske. A ko so ti videli razjarjenost ljudstva, nijso hoteli težačiti in so odšli. Tako bil je tudi drugi dan brezuspešen. Popoldne sklical je politični komisar občinsko sejo in zahteval od občine, naj prevzame garancijo za red. Ker pa te garancije nihče nij hotel prevzeti, zagrozil se je politični „exmiss“, da bode rekviriral vojake. Tretji dan po-

slalo je vlastelinstvo, ker težakov nij bilo dobiti, svoje logarje, da izsečejo mejno črto, politični „exmiss“ pa pozval je orožence, pod katerih varstvom so logarji pričeli sekati mejo“.

Je li s tem nemir končan, nij gotovo, ker je to še le začetek in ker naš poročevalec javlja, da se Prezidancem pridružijo tudi Gorači in Gerovo.

Da bodo čitatelji uvideli, o čem se plete, priobčimo iz urbarske pravde važnije točke.

V vsem okraji nij ni jednega celogruntarja („cieloselca“), nego sami kočarji („kajzarji-željarji“). Ko je namreč za cesarice Marije Terezije, blaženega spomina, v tem kraji bila urbarska uravnava, nijso bili tamošnji prebivalci (okolo Čabra) tako klasificirani, kakor v drugih županijah, nego sploh le kot kočarji.

A kljubu temu dobili so pašnikov in gozda za užitek v večje meri.

Ta klasifikacija bila je narodu takrat dobrot, ker nijso dajali tlake od vsega zemljišča, ampak samo od osmine.

Pa kar je bilo za ta narod vsled navedene uravnave za tiste čase dobrot, to bi moralo zdaj po končanej segregacionalnej pravdi biti njegova nesreča.

Vlastelinstvo namreč pravi, da ne da več, nego postava veli, nevprašaje za dozdanji užitek, za dozdanji „usus“, sklicuje se na zakon in veli, da se za šumo vsacemu gruntu („selištu“) ne odmeri več nego 9 oralov gozda, tedaj kočarju 1/8 orala, za pašč pa gruntu 22 oralov, tedaj kočarju 2/3 orala, oralo računajoč po 1200 □ sežnjevi. Pri tem pa pozablja, da urbarski zakon kot temelj nekdanje uravnave, odvzema dozdanji užitek, dozdanjo rabo,

ter da se mora tam, kjer 9 odnosno 22 oralov ne zadostuje, dati tudi več.

Ves v segregacijo (razločitev) spadajoči prostor obsega nad 34000 oralov. Po cenitvi veščakov, ki so uvažali dozdanji užitek in dodanjo rabo, morali bi podaniki dobiti za pašo in gozd okolo 10.000 oralov, vlastelinstvo pa 24.000 oralov.

Prva sodnija nij prisodila kmetom-podanikom po tej cenitvi, dala jim je četrtino cenitve. Kraljevi banski stol je na pritožbe obeh strank kmetom prisodil kakih 500 oralov več. Na izredni priziv obeh strank predručal je kralj. stol sedmorice obe nižji razzodbi ter izrekel razzodbo, da se ne sme oddeliti več nego 9 oralov na grunt za odškodnino za gozd in 22 oralov za pašo.

Po tej razzodbi ne dobi narod niti tega, kar je do zdaj užival, kajti okolo leta 1820 razmerili so se vsi predmeti Čabarske graščine in se pri tem tudi navajajo prostor, ki se nahaja v posesti bivših podanikov, da ga uživajo. Ti predmeti, ki so bili uže l. 1820 in tudi poprej narodu odmerjeni, bi po razzodbi „stola sedmorice“ ne ostali narodu, temveč moral bi se precejšen del odstopiti graščini. Ljudje, ki poznajo razmere v tem okraji, pravijo, da ljudstvo po tej razzodbi ne more obstati, da se mora izseliti.

Urbarske pravde nijso le strogo privatnega prava, one so tudi juris publici, zaradi tega v Cislitvaniji ne smejo reševati servitutnih pravd sodnije, ampak politične oblasti.

Razzodbo kralj. stola sedmorice ne moremo kritikovati, a visoko vlado treba opozarjati, da vzame ta predmet v ozir, ker treba računati s faktumom, da gre tu za življenje kacic 10.000 ljudij, da nihče ne more in ne sme prevzemati odgovornosti, da bi

LISTEK.

Domači pogovori.

VI.

Priznajem, da mi ti le pogovori nekako počasi lezejo iz peresa, vsak mesec kane po jeden, in če se ne bodem skoraj poboljšal, bode se leto h koncu nagnilo in moji pogovori ne bodo dospeli niti do številke XIII, ampak samo do številke XII, ker ima leto samo 12 mesecev in jaz napišem vsak mesec samo po jeden pogovor. To je precej jasen račun in ne treba mu komentara. Ampak zato, ker mi je bila uže meseca aprila t. l. in mi je še zdaj sama volja dopolniti tekom tega leta tisto številko, bom moral bolj priden biti po letu nego sem bil po zimi. —

Kaj velja in koliko je vreden dober feuilleton, nam je natanko in na drobno, na široko in na globoko dokazal in razložil v VI. številki „Ljubljanskega Zvona“ g. Negoda, ki nam obeta podjedno, da nam bo povedal časi kako kratkočasno, časi kako pametno. G. Negoda je specialist feuilletonski, on nam lahko pove kaj takega, ampak meni nij tako čisto lahko povedati kako pametno, ker ne vem, od kod bi jo dobil in kje bi jo vzal, če ne

najdem nobene v svojem kapitoliji, kratkočasno še pač najdem katero, če se mi ravno posreči.

Zato mi se dozdeva, da letos ne bom jaz „zvonec nosil“ mej slovenskimi listkarji, ker mi toliko konkurenco delajo drugi, če bi pa bil jaz sam, bi pač ne imeli Slovenci boljšega listkarja in govorilo bi se povsod in pisalo bi se še po mojej smrti: da je bil Spectabilis jedini in najboljši feuilletonist in da je imel vsega dosti, duhovitosti, humorja, ironije in sarkazma.

Kdor ima duhovitosti in nekoliko humorja, tisti uže more in tudi sme povedati kaj, ironija in sarkazem pa ne dopadata tako hitro, še opeče se lahko tisti, ki ne zna spretno manipulirati z njima.

Ko bi jaz umel opisati iz svojega specialno-humorističnega stališča duhovito ter brez ironije in brez sarkazma nekatere momente dvajsetletnice pevskega društva „Kola“ v Zagrebu, bi najprej opisal prihod Varaždincev, ki so se pripeljali v svojih kočijah z lastnimi konji po cesti v Zagreb in se nijso hoteli voziti po magjarskeje železnici, čeravno se jim je ponudila za vožnjo znižana cena. Ko so se vozili počasi naši Varaždinci z godbo po Jelačičevem trgu in ko sem videl, da ima vsaka kočija nekoliko centov robe natovorene, sem najprej mislil, da se ruski židovi selijo, a še le potem, ko sem opazil male narodne zastavice in izpoznal nekatera znana mi po-

štena obličja varaždinskih starih purgarjev, ter se konečno prepričal, da ne vozijo druge robe seboj, nego seno v velikih plahtah zamotano kot provijant za svoje konje, sem videl, da sem se zmotil, ko sem mislil, da se selijo ruski židovi. Ko bi hotel nadalje malo sarkastičen biti, bi povedal, kako so Križevčani svojo zastavo zgubili, kako in kje so jo iskali in zopet našli, ali mogel bi kdo misliti, da se hočem norčevati s Križevčani, kar pa nečem storiti za nič na svetu, ker so Križevčani bili vedno dobro-narodni ljudje in so tudi našli svojo zastavo še o pravem času, predno so domov odšli.

Ampak nek drug ginljiv in precej komičen prizor v Maksimiru bi rad opisal, če dopustite. Dva Sokola, jeden zagrebški, drugi ljubljanski, sta se pobratila v Maksimiru javno pred svetom, po latinski: coram populo. Vsak teh dveh Sokolov držal je v roki majoliko, prav za prav vrček vina, in objemala sta se oba Sokola in pila sta bratimstvo tako, da je ljubljanski Sokol v zagrebškega Sokola nalival vino, zagrebški Sokol pa ljubljanskemu. Potem ko sta se bila uže več ko dvajsetkrat objela in poljubila, sta nekako preblizu k sisaškemu velikemu bobnu prišla in tam je ljubljanskemu Sokolu bilo spodletelo tako, da je zgubil tla pod nogami in se je nekako preneglo vsedel na zemljo, pri tem padu je pa vino iz njegovega pehara skočilo naravnost v lice

zaradi jedne rodbine propal in se uničil ves okraj. — V Čabru se govori, da je razsodba kralj. sedmorice za ljudstvo zbog tega tako nesrečno izpala, ker so pri volitvah oddali glas pristašu stranke prava (Starčeviću).

Tem glasovom se ne sme verovati, ker si ne moremo misliti sodnika, ki bi zaradi političnega maščevanja delal razsodbe.

Pri tej priliki ne moremo zatajiti skrbi zaradi enakih pojavov upora, ki se v novejšem času vedno bolj pogosto kažejo. Tako se poroča iz županije virovitiške, iz sela Brezovice, da je politična oblast za dobro spoznala, poklicati oboroženo silo, raniti ljudi z orožjem ter jih zapreti in to tudi zavoljo meje mej posestvom graščinskim in kmetskim. Kmetje se niso s silo stavili v bran, ampak se posedli in plegli na zemljišče, o katerem se pravi pri davkarskem uradu, da kmetje od njega plačujejo davek. Pa se to subsumira pod §. 81 k. z. — Videant consules.

Tako naš poročevalec.

Banket Grasselli.

V gostilničnej dvorani g. Tavčarjeve, pod imenom „Hôtel Evropa“ dobro poznate palače, nad katere vhodom vihrale so trobojne zastave, sešlo se je včeraj ob 1. uri popoldne 131 narodnih volilcev, da v veselej družbi izrazijo svojo radost o izvolitvi novega narodnega župana, gospoda Grassellija.

Dvorana bila je z narodnimi, cesarskimi, deželnimi in mestnimi zastavami, z avstrijskimi grbi, zelenjem in cveticami jako ukusno in tej izrednej slavnosti primerno dekorirana, prav ugodno nastavljene mize elegantno pokrite in z raznimi sladnicami jako vabljivo okrasene, vsi deležniki pa veselega srca, ker je vse prešinjala jedna in ista misel, jedna in ista uzvišena ideja, tako da je ta banket v resnici bil tako dobrodejno pristrčen, kakor sploh le veselice „en famille“.

Ko je slavjenec gospod župan Grasselli zasel prostor pod slikami presvetlega cesarja in cesarice, pričel se je banket, ki je imeel naslednji „Menu“: Potage à la cervelle consommé. — Soupe à la volaille. Poisson au bleu Jambon avec de l'aspic. Du boeuf garnis et sauce. Chevreuil en feuilletage. Du canard et poulet rôti avec salade. Compot. Chaudron renversé. Crème au rum. Dessert. Café. — Liqueur.

Vse točke tega kuhinjskega programa izvršila je g. Šunkova fino, izvrstno in na našo splošno zadovoljnost, in težko bi se bilo odločiti, kateremu izdelku te izborne kuhinje bi bilo dajati prednost. Bilo bi tu široko polje, razpravljati razne kulinarčne dobrote, katerih smo bili deležni, navduševati

zagrebškemu Sokolu, ki se je hitro brisati začel, mej tem, ko je ljubljanski Sokol opazil, da si je svoje nove sokolske hlače na nekej grči razparal. Morete si misliti, kako žalostno je gledal zagrebški Sokol nezgodo svojega najmlajšega brata ljubljanskega Sokola, kateri je tudi od svoje strani tužnim okom motril čisto novo špranjo na svojih zdrapanih sokolskih hlačah!

Situacija obeh Sokolov, naročito ljubljanskega, bila je zelo neprijetna in kritična, ali prišla jima je hitro pomoč v podobi ženske, katera je imela tudi v Maksimiru pri sebi iglo in konec, in katera je ljubljanskemu Sokolu „stante sessione“ duhovito in humoristično brez ironije in brez sarkazma zašila predrte sokolske hlače na živem sokolskem telesu ter ga tako zopet postavila na sokolske noge.

Sličnih prizorov bi se dalo najti dokaj, ali taki specialni prizori zginejo tako, da jih generaliter še nikdo ne opazi, naročito pri tako ogromnej in velikansko osnovanej svečanosti, kakor so jo priredili Zagrebčani na čast hrvatskim in slovenskim svojim gostom.

Kadar pridejo Hrvatje v Ljubljano, jim boste morali vrniti gostoljubnost; tako veselo ipak, kakor je bilo v Zagrebu, težko da bo kdaj v Ljubljani, k temu manjkajo razni uveti, kakeršnih imamo v Zagrebu, v Ljubljani jih pa nimate.

Spectabilis.

se za divjačino, za velikanskega sulca itd. in hvalliti izvrstno starino Tavčarjevo, katera pa nekaternikom še nij bila popolnem po volji, ker so segli po šampanjcu, — a prično se uže napitnice, tedaj pozor!

Prvi poprime besedo g. dr. Papež, kot prvomestnik odbora za banket, nazdravi vse navzočne, mej njimi tudi gospode, ki so prišli iz nasprotnega tabora, kar smatra kot dober „omen“ in kot dokaz, da smo vkupe zbrani kot meščani, da delujemo z združenimi močmi za blagor mesta. „Saj je tudi naš presvetli vladar izbral si za svoje gaslo: „Z združenimi močmi“. In zato kličem: Bog živi našega presvetlega cesarja Frana Josipa prvega!“ Ta napitnica vzprijela se je navdušenimi trikratnimi živio-klici, vojaška godba svira cesarsko himno, katero poslušajo vsi stojé.

Po predlogu g. dra. Papeža, izbran je bil za stoloravnatelja g. dr. Zarnik, kateri je zahvalivši se za to čast, prevzel dostojanstvo tega starega slovenskega občaja in potem poprijel besedo k drugej napitnici, v katerej je razmotril zgodovino ljubljanskih županov v tekočem stoletju, se posebno častno spominal za ljubljansko mesto jako zaslužnega župana Hradeckega, s katerim je Ljubljana napravila pravi „terno“ in bi mu bila smela postaviti spominek in našteval potem župane, pri katerih vseh je bilo na ljubljanskem rotovži, ne iznimši niti Ramševega Miho niti dra. Costo, vse nemško. Pozdravlja potem novega župana kot starega bojovníka na narodnem polju, ki je uže mnogo storil in žrtvoval za narod, in izreka srčno željo, da bi novi župan mnoga leta županoval slovenskemu narodu na čast, ljubljanskemu mestu na korist, sebi pa na vekovito slavo! Po burnih živio-klicih svira godba Radetzky-koračnico.

Župan g. Grasselli zahvaljuje se na do-prinešenej zdravici, katera ne velja le njegovej osobi, ampak ideji, da zmaga pravica. Pridobili smo jedno bitko, zdaj treba ohraniti in utrditi priborjeno zemljo. Ne smemo se samo veseliti, temveč vedno treba pred očmi imeti smoter, da pridobljeno tudi ohranimo, da moramo vsi delati in skrbeti na to, da ostane zmaga naša, da se pospešuje korist mesta in stanovništva. V nadi na to uspešno delovanje velja njegova napitnica belej Ljubljani in njenemu stanovništvu (Živio! slava!)

Gosp. Kušar omenivši besed pri instalaciji izrečenih, da so občine temelj države in da se smejo občine zanašati na podporo vlade, napije (nenavzočnemu) zastopniku vlade, deželnemu predsedniku g. Winklerju, katerega Bog ohrani mnoga leta. (Živio!)

Gosp. dr. Tavčar napije v krepkem navdušenem govoru domovini, belej Ljubljani, vedno slovenskej. (Živio!)

Potem prečitajo se naslednji telegrami:

Radovljica. — K današnjemu banketu: Da Bog poživi mnogaja leta gospoda župana Petra Grassellija, slava mu!

Roblek, Bulovec, srenjska svetnika. Dr. Jelovšek, Kregar, Kosmač, Vurnik, Resman.

Praga. — Prodlévajíce duchem i srdcem ve středú Vašem, těšíme se upřímně z Vašich vymožeností a provoláváme snahám bratrského národa slovinského z celého srdce „Na zdar!“ a věrným zastáncům práv jeho „Sláva!“

Malostránská Beseda v Praze.

Samobor. — Slovenske metropole županu, vrlemu sinu matere Slave, kličejo današnji slavnostni dan gromoviti živio narodnjaki v Velikej Dolini.

Filip Župančič, Melcher, Ušeničnik, Dolinar, Brulec.

Imst. — Slava Ljubljani in njenemu županu. Tomšič.

Praga. — Isme srdcem s Vámi v den Vaše slavnosti slavíme s Vámi vítězství společně za stejnou myšlenku, ruku v ruce jdouce, slaviti budeme bohdá brzo větší ještě vítězství, vítězství myšlenky slovanské v celém Rakousku.

Akademický čtenárský spolek.

Celovec. — Ker ne morem osobno se udeležiti svečanosti in obče radosti denašnjega dneva, popnem se vsaj v duhu čez planine, tja v prijateljski krog zbranih gostov, ter z njimi radostnega srca kličem: Živio narodni župan ljubljanski! Živela domovina!

Hren Begunjski, dež. sodnijski svetnik.

Trnovo. — V Bistrici a Trnovém žijici Češi provolavaji městanostu Grassellimu srdečné na zdar! Hartmann.

Praga. — K poetě Vám dnes dané přijměte i naše vřelá přání. Necht činnosti Vaší kyne plný zdar ve prospěch Lublaně a bratrského národa slovinského.

Za Sokol pražsky: dr. Černý.

Pilgram. — Novemu gospodu županu ljubljanskemu „srdečne živio!“

Josip Fabian, bivši kapelnik čitalnice.

Inomost. — Trikratni živio! županu, gospodu Grasselliju in njegovim, zbranim častilcem, slava belej Ljubljani! Koder.

Sid. — Obžalujoč, da se ne morem udeležiti denašnje pristrčne ovacije narodnih volilcev svojemu priljubljenemu županu, kličem iz daljnega Srema: živio narodni župan bele Ljubljane, slava zavednim volilcem! Ivan Hribar.

Vipava. — Čast značajnim volilcem, ki so pomogli belej Ljubljani, da ima zopet narodnega župana! Čast in slava Grasselliju, katerega nastop županovanja naj bi bil začetek nam Slovincem nove dobe, dobe vsestranske jedinstvi, nerazrušljive discipline in trdnega prepričanja, da smo si Slovenci na domačej zemlji lahko povsod lastni go-podarji!

Karol Dolenc, župan, Richard Dolenc, Dr. Kenda, Stajer, Pirc, Žvokelj, Može, Juvančič, Kaučič, grof Lanthieri.

Po prečitanih telegramih oglasi se g. dr. Tavčar in čita naslednjo po gosp. S. Gregorčiču za današnjo slavnost zloženo pesen:

„Bog živi te, bela Ljubljana,
Kraljica ti naših gradov,
Saj vender spet svojcem si dana,
Oj mati slovenskih sinov!“

Oh, dolgo te noč je morila,
A tema izginila je,
In solca svitlôba premila,
Te jasno obsinila je.

Zdrobila ti tujstva si lgo,
Iz lastne krepostne moči,
Prekula si v krono verigo,
Zdaj krona ti teme krasí.

Le dvigni zdaj teme častito,
Ponóšno mi nosi glavó,
Oj teme: s svitlôbo oblito,
Oj čelo ovito s častjó!

Glej sestre na Dravi deroči
Zmagalko pozdravljajo te,
In hčere ob Savi in Soči
Kraljico proslavljajo te.

In pevca v tihotni samoti,
Ki ljubi te zdavna srčno,
Veselje se tudi poloti,
Da kliče ti danes krepkó:

Bog živi te, bela Ljubljana,
Ti zdaj naš ponós in uzór,
Bog tvojega živi župána,
Bog živi ves národni zbor!“

Ko je dr. Tavčar mej živim odobravanjem in ploskanjem prebral Gregorčičevo pesen, poprime besedo g. stavbni svetovalec Fr. Potočnik ter pravi: „Častita gospoda! Ko se je 27. junija 1845. l. na ljubljanskem strelišči obhajala petindvajsetletnica županovanja občecislanega Hradeckega, bil je Preširen, ki je na Hradeckega zložil krasno odo, katero je deklamoval pri slovesnosti poznejši dr. Toman, tedaj šestošolec v Ljubljani. Meni se zdi „bonum omen“, da je tudi denes našega župana in našo Ljubljano s svojo krasno pesnijo pozdravil prvi zdanji pesnik slovenski. Za tega delj predlagam, da takoj čislanemu pesniku g. vikarju Gregorčiču izrečemo telegrafično zahvalo za njegovo divno pesen, v katerej tako

lepo oslavlja stolico našo, slovensko Ljubljano. (Živo udobranje.)

Odposlal se je potem g. Gregorčiču naslednji telegram:

„Najboljšega župana ljubljanskega slavil je Preširen. Prvi zdanji pesnik slovenski slavi s svojo divno pesnijo Ljubljano in njenega župana Grassellija. Similis simili. Presrčno Vam hvalo za prekrasno častitko izrekajo pri županovem banketu zbrani volilci stolice slovenske Ljubljane.“

Župan Grasselli naglašja, da si je v svesti težav, ki so z županovanjem spojene, a zaupa v so delovanje in pripomoč gg. odbornikov, vsega mestnega zastopa, zlasti pa izvrstnega podžupana g. F. Fortune, kateremu velja ta zdravica. (Živio!)

G. Janko Kersnik napije občinam, gosp. Klun vsem vnanjim rodoljubom slovenskim, gosp. župan Grasselli našim političnim zaveznikom, bratom Čehom, kot merodajnim voditeljem naše politike — in pri banketu navzočnim Čehom. Po tej često odobravanej in navdušeno sprejetej zdravici, zahvalil se je jeden izmej česke desetorice in napil slovenskemu narodu oziroma vzajemnosti slovenskeje.

Dr. Zarnik predlaga potem v daljšem, utemeljenem govoru, da se izreče zdajnej vladi zupanje in da se to brzozjavno sporoči grofu Taaffeju. (Navdušeno priznanje, živio-klici, godba svira cesarsko himno.)

Odpošlje se potem ta-le telegram:

Die beim bürgermeisterbankette versammelte wäblerschaft Laibachs drückt Euer Excellenz ihr vollstes vertrauen aus und dankt für Ihr erfolgreiches bestreben, frieden zwischen den völkern herzustellen.

Napijali so dalje: dr. Dolenc pesniku Gregorčiču, inženir Dufé avstrijskim Slovanom, Josip Noll narodneje vojski volilcev ljubljanskih; dr. Tavčar gospej „materi županji in celej županovej rodovini“; Kušar trgovcem in obrtnikom; dr. Zarnik na spomin umrlih dveh boriteljev dra. Bleiweisa in Jurčiča; dr. Moše na izvrstnega in obceprijubljenege predsednika trgovinske zbornice g. Kušarja; Murnik na našega vrlega in burno nadržavljenega dra. Zupanca; Petričič na dra. Zarnika; dr. Zarnik na odsotnega dra. Vošnjaka in državne poslance, posebe navzočnega gospoda Kluna; Klun na grofa Hohenwarta; Murnik na narodne uradnike in dra. Papeža; Kušar na naše brate Hrvate itd. Navajati vse toaste, zabranjuje nam prostor in čas. V radostnej zabavi, za katero se je zahvaliti vsestransko skrbnemu iz gg. dr. Papež, dr. Stare, dr. Zupanec, Murnik, Kolman, F. Sovan, Geba, Jeločnik in Turk obstoječemu odboru, prišla je v hipu šesta ura in banket bil je končan.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 12. junija.

V Trstu zmagala je pri volitvi III. volilnega razreda zadnja sobota patrijotična, avstrijska stranka; voljenih bilo je deset njenih kandid. tov, a progressista le dva. Oddalo se je 1667 glasov in skrutinij je trajal od poludne do polnoči ter tako trpinčil dolgo na uspeh radovedno občinstvo. Zdaj imata voliti še II. in I. volilni razred in konečno okolica.

Nekateri naših ministrov, kakor pripovedujejo česki listi, porabili bodo parlamentarne počitnice za popotovanje po raznih deželah, da se podučijo o razmerah in o željah dežel in narodov. Ta namen bi bilo imelo zadnje popotovanje grofa Taaffeja in ministra Falkenhayna po Šleziji in deželi moravskeje, tako da si bode ogledal tudi justičnega ministerstva vodja Pražák ujetnišnice, trgovinski minister baron Pino pa železnice.

Ogerski državni zbor zaključil je svoje seje, a razhaja se s pečatom sramote na čelu. Surovo obnašanje Istoczyja proti Wahrmanu oskrunilo je za dolgo časa zbornico ogerske dežele. Dvoboj, ki ga je Istoczy napovedal Wahrmanu, imel bi se včeraj izvršiti, ali tedaj je na bojišče prišla policija ter zabranila, da se nij prelivala magjarska kri. Na Istoczyja hudujejo se ogerski in nemško liberalni listi, — se ve da najbolj za tega delj, ker je sila ostro govoril proti židom o priliki, ko se je v zboru

razpravljalo o peticiji szatmarske županije proti naseljevanju židov iz Rusije v ogerskeje deželi. — Sploh čitamo, da se je na Ogorskem javno mnenje obrnilo z vsilo silo proti židom in se je pri prvej priliki bati, da se kaj ne vname. Osobito to, da je v Tisz-Eslaru zmanjkalo nekega dekleta in so vsa znamenja kazala, kakor da bi dekleta bili židje zaklali, — to razburjalo je duhove in težko čakalo je vse, kaj da se bode vse izmotalo iz preiskavanja te afere. Ali denes se brzozjavlja, da so omenjenega dekleta našli v službi nekje na Ogorskem.

Vnanje države.

Dopolnilne volitve v srbsko skupščino se niso včeraj vršile, kakor se je bilo to s početka določilo, ampak vrše se denes. Da je sklep napredovalne stranke v skupščini obveljal, da si ravno niso zanj glasovale tri četrtine vseh članov, to utemeljeno je v srbskeje ustavi in v poslovnem redu skupščine, ki določujeta, da se mandati poslancev, ki bi se brez uzroka ne udeleževali zborovanja, uničijo ter razpišejo nove volitve. Ker je bilo zadnje dni vse pogajanje mej napredovalno in radikalno stranko zastoj in radikalci niso hoteli priti v skupščino, udati se je moral kralj Milan sklepu večine, ter razglasiti dan novih volitev. In denašnji dan postal bode tako morda jako osodepoln za mlado jugoslovansko kraljevino! Odločilo se bode, katera stranka da pride do vlade, s tem pa tudi, kakšna načela da bodo vodila srbsko politiko na znotraj in zvonaj. Ta načela, po katerih bi rade razne srbske stranke delovale, so si pa različna dovolj in celo protivna, tako da nas mora v obilnej meri zanimati, ali bode pri denašnjih volitvah zmogla radikalna ali pa napredovalna stranka. Kakor o dopolnilnih volitvah v 27. dan maja meseca, izvoljeni bodo najbrže zopet radikalci, ker ti stoje v narodu in je narod zavzet za njihovo velikosrbsko politiko. U torej tako vladna stranka z nova ne dobi treh četrtink vse skupščine in ne bo skupščina sklepčna, odstopiti bode moral zdanji Piročančev kabinet, in kralj Milan bode zopet v zadregi imenovati si novo vlado. Kakor rečeno, denes odločilo se bode mnogo. Teško pa da bi bilo homatj v Srbiji tako kmalu konec in še zmirom je mogoče, da pride na krmilo ministerstvo Rističevu, ki hoče pridobiti kraljevini Bosno in Hercegovino ter tako tira protiaavstrijsko politiko. „Križa v Srbiji.“ — piše v tem smislu „Politik“ od sobote — „nujno opomina našo vlado, da naj v zasedenih deželah upelje prej ko mogoče zistem tak, ki bi pred vsem šel na to, da si pridobi ljubezen naroda, da bode le-temu sladko, bivati pod žezlom Avstrije in da Avstrije položaj v Bosni in Hercegovini ne bode odvisel od negotovih parlamentarnih in izvenparlamentarnih dogodkov v Belemgradu.“

Egiptovsko vprašanje še zmirom v zraku visi Derviš paša, sultanov komisar, posvetuje se v Kahiri z ministri in veljaki, a uspehov nij. Keditv pravi, da sprava z Arabi pašo nij mogoča nobena. — Predvčerajšnjim izjavili so se poročniki Nemčije, Avstrijsko-Ogerske, Italije in Rusije v Carjemgradu, da naj Porta konferenci in njenim sklepom pristopi na vsak način.

Dopisi.

Iz spodnjega Štajerja. [Izviren dop.] (Še nekaj o mariborskem učiteljišči.) Mnogo se je uže o mariborskem učiteljišči objavilo, ali žalibog, večidel le take reči, katere ne morejo biti temu zavodu na čast. Kako da se tukaj slovensčini godi znano je dovolje, kajti tuji jezik gospodari ondi, kjer se izobražujejo učitelji slovenskeje šolskeje mladini; da se pa na tem učiteljišči naš materini jezik naravnost zatira, to bode še marsikom neznano zato naj pade goljufivo zagrinjalo popolnoma, da bode narod videl, kako se tukaj skrbi za njegovo omiko.

Čisto naravno in jasno je, da bi se imeli učitelji tudi v istem jeziku izobraževati, katerega narod govori, med kojim bodo pozneje delovali.

Na naših učiteljiščih pa je nemški, torej tuji jezik, glavna stvar, in na mariborskem se tudi vsi predmeti, razun slovensčine in nekaterih učnih vaj, izključljivo le v nemškem jeziku podučujejo! Je li torej nemško izobraženemu učitelju mogoče, svojo deco slovensko podučevati, in mimo tega še buditi v njej ljubezen do naroda, do materinega jezika? Ali zamore oče svoje otroke, svoje najdražje, izročiti z mirno vestjo učitelju, o katerem ve, da nijma srca za narod in da torej nij v stanu v njih vcepiti ljubezen do tistega, kar je njemu sveto in drago, ker nijma popolnoma v oblasti tistega jezika, s kojim zamore jedino na mlada srca uplivati! Samo ubogi

dve urici ste slovensčini v tednu odločeni, pa ko bi se še vsaj leté dobro porabile. Pa žalibog, še ta dragi čas se nevedno potratil: pol ure se prav suhoparno, strogo po knjigi predava, druge pol ure pa si učitelj in gojenci s čisto drugimi pogovori, z zdehanjem in šepetanjem kratijo čas, kakor vejo in znajo. Da se le nekaj pravil iz slovnice nauči, pa je dovolj, na gladek in jasen izraz v govoru in pisavi se gospod profesor ne ozira nikoli, kar seveda nij tak čudež, ker se mora še on sam s slovnico in logiko bojevati v govoru!

Srce mora človeka boleti, ako je prisiljen z lastnimi očmi gledati tako zanemarjenost, in čudno je le to, da se na tako imenitnem zavodu, kakor je učiteljišče nenastavi za materini jezik izkušen, torej pouka popolnoma zmožen učitelj! Za uspeh poduka iz slovensčine se kar nikdo ne zmeni ne, in slovensčina je pri zrelostnih izpitih gospodom izpraševalcem še le deveta skrb, kajti vsakemu Nemcu se da spričevalo sposobnosti tudi za slovenske šole, če se je le nekoliko slovenskih stavkov zlobodrati naučil. O temeljitem znanji slovnice in slovstva pri takih uže kar nij sluha ne duha! Se ve da se hitro cele kope izgovorov pripravljene, če se slišijo pritožbe o krivičnem tem ravnanju, češ, da nij zadosti učnih knjig, pa da nij (?) sposobnih močij, da bi se zamogla slovensč na kot učni jezik vpeljati na učiteljišči. Nu, pa naj jim bode, saj izgovor tudi nekaj velja. — Ali ravno zdaj pa se vršijo na pripravnici v Mariboru dogodbe, iz kojih je jasno razvidno, da so to resnično le samo izgovori, in da je zavod izobraževanju v materinem jeziku naravnost sovražen, da strastno preganja in uničuje vsak napredek! Evo dokaza! Nij še dolgo, odkar smo zvedeli po časnikih, da so zavohali mej nemškimi dijaki politične zveze in jih začeli preiskavati zavoljo tega. Ali stvar se je kmalu zopet opustila, gospodje ravnatelji zatisnili so obe očesi, rogoviležem se nij zgodilo nič, in čisto brez skrbi združujejo neki še zdaj štiri politična društva! Kmalu potem pa je počil glas, da imajo tudi slovenski gimnazijalci in učiteljski pripravniki svoja društva. No, zdaj so se pokazali drugačni zobje. Začeli so posamezni na domu preiskavati, v šoli pa jim škodželjni profesorji grozijo in pretijo, kakor največjim budodelnikom, čeravno je pri tem „zločinstvu“ mnogo več hrupa, a malo resnice. Uže pred leti namreč je sklenilo nekoliko pripravnikov, izobraževati se na svojo roko v slovenskem jeziku. Zbirali so se v ta namen v stanovanju jednega izmej tovarišev in tu so se prednašali v slovenskem jeziku pedagogični predmeti, slike iz zgodovine, životopisi, pogovori o slovenskeje književnosti itd. Na tak način je imel vsak priložnost, vaditi se v govoru, vaditi pa tudi v izrazu, da bi potem saj nekoliko v materniščini izurjen nastopil svoj poklic. Da bi se tudi s slovenskim slovstvom nekoliko seznanili, so zlagali s težko in od ust pritrganimi krajcarji male svotice, iz kojih so se nakupile slovenske knjige, katerih bi si posamezni zaradi denarnih zaprek misliti ne mogli. Nikdar se pri takih priložnostih nij kaj nespodobnega počevalo, nikdar se nij pretresovala politika, a mora se pa pripoznati, da so si pripravniki skoraj vse svoje znanje iz slovensčine pridobili le na ta način. — Vender čudno! nemščina se širi po učiteljišči, ako se pa hočejo izobraževati v jeziku, kateri bi prav za prav moral imeti največjo veljavo na tem učiteljišči, morajo se zbirati v skrivnih kotih, po noči, kakor razbojniki! — To je torej tisto grozovito „zločinstvo“! to je tako strašna pregreha, če so se učili mej soboj spoznavati jezik, kojega jih je uže mati učila, to je hudodelstvo, če so se posvetovali o onih sredstvih, koje naj učitelj porabi, da bode uspešno uplival svojim gojencem na um in srce, — in če so se učili spoznavati one može, koji so se vse svoje življenje trudili za blagor in omiko našega naroda!

Ako se torej pripravniki trudijo, učiti se jezika, v kojem bodo podučevali našo mladino, so najedenkrat politični zločinci in čaka jih izključenje in obsodba! Ali nij tako ravnanje pravo pravcato duhomorstvo, strastno zatiranje načodnega napredka? Nemec ima

